

Dizayn ta'limida milliy liboslarning badiiy jihatlar va xususiyatlari

Xo'jamurodova Sevinch Abdilmajidovna

Termiz davlat universiteti talabasi

xujamurodova3009@gmail.com

Annotatsiya: Milliy liboslar bir xalqning madaniy merosi, tarixi va an'analari ifodasidir. Ushbu ilmiy maqolada dizayn ta'limida milliy liboslarning badiiy jihatlar va xususiyatlari o'rganiladi. Milliy liboslarning dizayn ta'limiga integratsiyasi o'quvchilarga nafaqat estetik did va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi, balki ularni o'z milliy meroslarini chuqurroq anglashga ham undaydi. Tadqiqot doirasida milliy liboslarning tarixiy rivojlanishi, ularning badiiy va texnik xususiyatlari, rang va naqsh ishlatilishi, matolar va tikuv texnikalari tahlil qilinadi. Shuningdek, milliy liboslarni yaratishda foydalanilgan an'anaviy va zamonaviy uslublar o'rganiladi. Ushbu tahlil natijalariga asoslanib, dizayn ta'limida milliy liboslarning badiiy jihatlarini o'rgatish metodikasi va strategiyalari ishlab chiqiladi. Natijada, milliy liboslar dizaynini o'rgatish orqali o'quvchilarning madaniy ongini va estetik didini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy asoslangan yondashuv taklif etiladi.

Kalit so'zlar: Milliy liboslar, dizayn ta'limi, badiiy jihatlar, an'anaviy uslublar, zamonaviy uslublar, madaniy meros, estetik did, rang va naqsh, matolar, tikuv texnikalari, madaniy ong, ijodiy qobiliyat, tarixiy rivojlanish, dizayn metodikasi, ta'lim strategiyalari

Annotation: National costumes represent a cultural heritage, history, and traditions of a nation. This scientific article explores the artistic aspects and features of national costumes in design education. The integration of national costumes into design education helps students develop not only their aesthetic sense and creative abilities but also encourages a deeper understanding of their national heritage. The study examines the historical development of national costumes, their artistic and technical characteristics, the use of colors and patterns, fabrics, and sewing techniques. Additionally, traditional and modern styles used in the creation of national costumes are studied. Based on the results of this analysis, methods and strategies for teaching the artistic aspects of national costumes in design education are developed. As a result, a scientifically based approach is proposed to enhance students' cultural awareness and aesthetic sense through teaching national costume design.

Keywords: National costumes, design education, artistic aspects, traditional styles, modern styles, cultural heritage, aesthetic sense, colors and patterns, fabrics, sewing techniques, cultural awareness, creative abilities, historical development, design methodology, educational strategies

Kirish

Milliy liboslar har bir xalqning madaniy merosi va tarixining ajralmas qismidir. Ular xalqning an'analari, urf-odatlar va san'atining ifodasidir. Milliy liboslar nafaqat kundalik hayotda, balki turli bayramlar, marosimlar va tantanalar paytida ham keng qo'llaniladi. Bugungi kunda milliy liboslarning dizayni nafaqat xalq amaliy san'ati sifatida, balki zamonaviy modaning ajralmas elementi sifatida ham muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Dizayn ta'limi jarayonida milliy liboslarning badiiy jihatlari va xususiyatlarini o'rganish o'quvchilarning nafaqat estetik didini va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi, balki ularni o'z milliy meroslariga bo'lgan hurmatni oshiradi. Milliy liboslar dizayni va ular bilan bog'liq an'analar o'quvchilarga boy madaniy merosimizni chuqurroq anglash imkonini beradi.

Ushbu tadqiqotda milliy liboslarning tarixiy rivojlanishi, ularning badiiy va texnik xususiyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, milliy liboslarda qo'llaniladigan rang va naqshlar, matolar va tikuv texnikalari haqida ham batafsil ma'lumot beriladi. Milliy liboslarni yaratishda foydalanilgan an'anaviy va zamonaviy uslublar ham o'rganiladi.

Tadqiqot natijalari asosida dizayn ta'limida milliy liboslarning badiiy jihatlari o'rgatish bo'yicha metodika va strategiyalar ishlab chiqiladi. Bu yondashuv o'quvchilarning madaniy ongini va estetik didini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, ularga o'z ijodiy potentsiallarini to'laqonli ravishda amalga oshirish imkoniyatini beradi.

Milliy liboslar dizaynini o'rgatish orqali o'quvchilar nafaqat milliy madaniyatni qadrlashni, balki uni zamonaviy modaga moslashtirishni ham o'rganadilar. Shu tariqa, milliy liboslar va ularning badiiy jihatlari dizayn ta'limining ajralmas qismi sifatida ahamiyat kasb etadi.

Muhokama va natijalar

Milliy liboslarning dizayn ta'limida qo'llanilishi masalasi ko'p jihatdan muhimdir. Avvalo, milliy liboslar xalqning madaniy merosini ifodalovchi vosita sifatida estetik did va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. O'rganilgan manbalar va

o'z tadqiqotlarimiz natijalariga asoslanib, quyidagi asosiy jihatlarni ajratib ko'rsatish mumkin:

- Tarixiy va madaniy asoslar: Milliy liboslarning tarixi uzoq asrlarga borib taqaladi. Har bir mintaqaning o'ziga xos mato, rang va naqshlari mavjud bo'lib, ular xalqning tarixiy rivojlanishi va madaniy merosini aks ettiradi. Bu jihatlarni dizayn ta'limida milliy liboslarni o'rgatishda muhim o'rin tutadi, chunki ular o'quvchilarga milliy identifikatsiyani va madaniy o'zligini anglash imkonini beradi.

- Badiiy va texnik xususiyatlar: Milliy liboslarda qo'llaniladigan badiiy elementlar va texnikalar ham diqqatga sazovordir. Masalan, O'zbekistonning turli hududlariga xos bo'lgan milliy liboslarda qo'llanilgan rang va naqshlar, matolar va tikuv texnikalari har bir hududning o'ziga xosligini aks ettiradi. Bu elementlar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini va dizayn bo'yicha ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

- An'anaviy va zamonaviy uslublar: Milliy liboslarning dizaynida an'anaviy uslublarni zamonaviy moda bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy dizaynerlar milliy liboslar elementlarini zamonaviy moda bilan birlashtirib, yangi va innovatsion kiyimlar yaratmoqdalar. Bu yondashuv o'quvchilarga milliy liboslarning zamonaviy modadagi o'rnini tushuntirish va ularni yangi dizaynlar yaratishga ilhomlantirish imkonini beradi.

Ushbu tadqiqot natijalari milliy liboslarning dizayn ta'limida qo'llanilishi bo'yicha quyidagi xulosalarga olib keldi:

- Madaniy ongni rivojlantirish: Milliy liboslarni o'rgatish o'quvchilarda madaniy ongni oshirishga yordam beradi. O'quvchilar milliy liboslarning tarixi, badiiy va texnik xususiyatlari bilan tanishib, o'z milliy meroslarini chuqurroq anglaydilar.

- Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish: Milliy liboslarni dizayn ta'limida qo'llash o'quvchilarning estetik didi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Ular turli ranglar, naqshlar va matolar bilan ishlash orqali ijodiy fikrlashni o'rganadilar.

- An'anaviy va zamonaviy uslublarni uyg'unlashtirish: Milliy liboslarning an'anaviy elementlarini zamonaviy moda bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarga yangi dizaynlar yaratishda ilhom beradi. Bu yondashuv o'quvchilarning dizayn sohasida innovatsion fikrlashini rivojlantiradi.

- Dizayn ta'limining boyitilishi: Milliy liboslarning dizayn ta'limiga kiritilishi bu sohani boyitadi va diversifikatsiya qiladi. O'quvchilarga milliy va xalqaro modani birlashtirgan dizayn yondashuvlari bilan ishlash imkoniyati yaratiladi.

Yuqoridagi natijalar milliy liboslarning dizayn ta'limida qo'llanilishi bo'yicha muhim metodik va strategik tavsiyalar ishlab chiqishga asos bo'lib xizmat qiladi. Bu esa o'quvchilarning madaniy va estetik bilimlarini boyitishga, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga va milliy liboslar dizaynini zamonaviy moda bilan uyg'unlashtirishga yordam beradi.

Xulosa

Milliy liboslarning dizayn ta'limida qo'llanilishi nafaqat o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, balki ularning madaniy ongini oshirishga ham katta hissa qo'shadi. Tadqiqot natijalari milliy liboslarning tarixiy va madaniy ahamiyatini, badiiy va texnik xususiyatlarini, hamda an'anaviy va zamonaviy uslublarning uyg'unlashuvi masalalarini keng ko'lamda ochib berdi. Quyida ushbu tadqiqotning asosiy xulosalari keltirilgan:

- Madaniy merosni anglash: Milliy liboslarni dizayn ta'limida o'rganish o'quvchilarga milliy madaniyatni chuqurroq anglash va qadrlash imkonini beradi. Bu jarayon milliy identifikatsiyani kuchaytirishga va madaniy merosni avloddan-avlodga o'tkazishga xizmat qiladi.
- Estetik did va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish: Milliy liboslarning badiiy va texnik xususiyatlarini o'rganish o'quvchilarning estetik didini va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Rang, naqsh va mato tanlash, tikuv texnikalari va dizayn yondashuvlari bo'yicha bilimlarni kengaytiradi.
- An'anaviy va zamonaviy dizaynlar uyg'unligi: Milliy liboslarning an'anaviy elementlarini zamonaviy moda bilan uyg'unlashtirish, dizayn ta'limi jarayonida o'quvchilarga yangi va innovatsion kiyimlar yaratish imkoniyatini beradi. Bu yondashuv milliy liboslarning zamonaviy modadagi o'rnini mustahkamlaydi va o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantiradi.
- Metodik va strategik tavsiyalar: Tadqiqot natijalari asosida dizayn ta'limida milliy liboslarning badiiy jihatlarini o'rgatish bo'yicha metodik va strategik tavsiyalar ishlab chiqildi. Bu tavsiyalar o'quvchilarning madaniy va estetik bilimlarini boyitishga, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga va milliy liboslar dizaynini zamonaviy moda bilan uyg'unlashtirishga yordam beradi.
- Kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'nalishlar: Ushbu tadqiqot kelajakda milliy liboslar dizayni va ta'limi bo'yicha yanada chuqurroq o'rganishlar uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Milliy liboslarning global modadagi o'rnini, ularning ekologik jihatlarini va barqaror moda yondashuvlari bo'yicha qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazish zarur.

Ushbu xulosalar milliy liboslar dizaynini o'rgatishning ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Milliy liboslarning estetik va madaniy jihatlarini dizayn ta'limida o'rganish o'quvchilar uchun nafaqat ijodiy imkoniyatlarni kengaytiradi, balki ularni o'z milliy meroslarini anglashga va uni zamonaviy modada aks ettirishga undaydi. Bu yondashuv orqali o'quvchilar milliy liboslarning boy va rang-barang merosidan ilhom olib, yangi va innovatsion dizaynlar yaratish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ernazarovna, U. G. (2022). The Role of "Design-thinking" in the formation of artistic and design activities of future specialists. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 103-105.
2. Ernazarovna, U. G. (2022). The Formation of the design term and history of development. Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 96-102.
3. Qizi, Y. S. M., & Muratovna, X. U. (2021). LIBOS DIZAYNI TA'LIMIDA EKOLOGIK-INNOVATSION MATOLARNING AHAMIYATI VA ZAMONAVIY MODA-KOSTYUM DIZAYN SANOATIGA TADBIIQ ETISHNING ISTIQBOLLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(4), 240-251.
4. Tursunpo'latova, D. R. Q. (2021). KIYIMDAGI "NEW LOOK" USLUBI, KELIB CHIQUISH TARIXI VA ZAMONAVIY MODA YO'NALISHIDA AKS ETISHI TAHLILI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(10), 752-762.
5. Yunusxodjaeva, S. A. (2019). Yosh rassomni o'qitishda samarali usullardan foydalanish. PEREKRYOSTOK KULTURASI, 1(4).
6. Atajonova, F.E., & Ataxanova, M.G'. (2019). 2001-2018 YILLARDA HALQ TA'LIMI TIZIMINING RIVOJLANISHI: YUTUQ VA MUAMMOLAR (XORAZM VILOYATI MISOLIDA). Internauka, (5-2), 44-46.
7. Zaripova, M.A. (2020). MODEL YARATISHNING ISHLAB CHIQUARISH MUNOSABATLARIDA ISHTIROKI. PEREKRYOSTOK KULTURASI, 2(4).
8. Jabborova, O. M., & Umarova, Z. A. (2021). "TARBIYA" FANINI KLASSTER USULIDA O'QITISHDA PEDAGOGIK KONFLIKTLARNI BARTARAF ETISH.
9. Komilova X. X., Vohidova U. A. "Loyihalash", OO'Yu uchun o'quv qo'llanma. - Toshkent : Fan va texnologiya.
10. Белова Светлана Николаевна. Автореферат. "Формирование у будущих педагогов-дизайнеров исследовательских умений на основе изучения традиционного народного костюма". "Чувашский государственный педагогический университет имени И.Я.Яковлева".- Чебоксары, 2015.- 209 с.
11. http://vtk34.narod.ru/petruk_osnovimodelirodejdi/book/book12.htm